

Minimální preventivní program

ZŠ Roveň

2026 - 2027

Obsah:

1. Základní údaje o škole a její charakteristika, legislativní východiska
2. Analýza současného stavu na základě evaluace a SWOT analýza
3. Cíle prevence
4. Aktivity, projekty a jejich popis, časový harmonogram akcí, garant, realizátor
5. Systém vzdělávání pedagogů
6. Spolupráce s rodiči
7. Poradenství
8. Prezentace systému primární prevence
9. Technické a materiální podmínky
10. Adresář organizací
11. Přílohy - odkaz na Školní řád, odkaz na Krizový plán, odkaz na Školní program proti šikanování

1. ZÁKLADÍ ÚDAJE O ŠKOLE A JEJÍ CHARAKTERISTIKA, LEGISLATIVNÍ VÝCHODISKA

Název a adresa školy:	Základní škola a mateřská škola Rychnov nad Kněžnou, Roveň 60
Jméno a příjmení ředitele:	Mgr. Jindřiška Klugerová
Telefon:	494 535 548, 606 970 611
e-mail:	zsrovenrk@seznam.cz

Jméno školního metodika prevence:	Mgr. Markéta Kulhavá
Telefon:	494 535 548, 606 970 611
e-mail:	market.dykastova1@seznam.cz
Specializační studium:	Ukončeno v červnu 2026
Realizátor vzdělávání:	KKIVI Hradec Králové

Jméno výchovného poradce:	Mgr. Jindřiška Klugerová
Telefon:	494 535 548, 606 970 611
e-mail:	zsrovenrk@seznam.cz

	Počet tříd	Počet žáků	Počet pedagogických pracovníků
1. stupeň	2 (5 ročníků)	32	6

Jsme základní škola a mateřská škola s právní subjektivitou a působíme jako malotřídní škola pro 1. – 5. ročník. Naše škola působí jako vesnická, nicméně jsme součástí města Rychnov nad Kněžnou, kam většina našich žáků dojíždí běžně na kroužky, hřiště atp.

V současné době navštěvuje naši školu 32 žáků a mateřskou školu 16 dětí, převážně ze spádové oblasti Dlouhá Ves a Roveň. Ve škole je zapsán 1 žákyně plnící docházku v zahraničí (GB), naši školu v době vyučování obvykle navštíví 1-2x ročně.

Legislativní východiska pro zpracování MPP (právní úpravy ve znění pozdějších předpisů):

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních
- Zákon č. 106/2011, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů
- Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů a výročních zpráv Národní strategie ministerstev
- Strategie prevence kriminality 2016–2020 (definovaná ve víceletých cyklech Usnesením vlády ČR)
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2021 (Usnesení Vlády ČR ze dne 18. 3. 2019, č. 190)

Konkrétní postupy a doporučení ohledně prevence a řešení výskytu rizikového chování obsahují tato metodická doporučení a pokyny MŠMT:

- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.j. MSMT-21291/2010-28).
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j.: 10 194/2002-14)
- Shrnutí všech opatření ministerstva při řešení šikany ve školách a školských zařízeních <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-rozsirilo-opatreni-k-reseni-sikany-a-kybersikany> .
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem (IVýP) v rámci řešení rizikového chování žáků čj. MSMT – 43301/2013 platnost/12/2013
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT (Čj.: 37 014/2005-25)
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (Čj.: 25 884/2003-24)
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (Čj.: 14 423/99-22)

2. ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU A SWOT ANALÝZA

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
• Výuka a výchova žáků zaměřená na zdravý životní styl je naplňována v různých aspektech. • MPP se daří naplňovat včetně každoročních projektů. • Školní poradenské pracoviště funguje jako tým. • Výborná spolupráce ŠMP se všemi zaměstnanci školy. • Pravidelné aktivity pro všechny cílové skupiny. • Intenzivní spolupráce s PČR a NNO v okolí.	• Nedaří se preventivně působit na žáky v oblasti respektujícího a empatického chování. • Menší spolupráce rodičů se školou. • Podceňování hrozby rizikového chování svých dětí u části rodičů hlavně v oblasti netolismu. • Na školním poradenském pracovišti chybí školní psycholog a školní speciální pedagog.
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – HROZBY
• Nové nápady pedagogů v oblasti PPRCH k implementaci přímo do výuky. • Projektové aktivity pro celou školu napříč ročníky. • Širší nabídka vzdělávání pedagogů v rámci prevence rizikového chování. • Najít nové externí spolupracovníky, kteří nás podpoří. • Najít finance a realizovat pravidelné volnočasové aktivity • Vyrobit s dětmi “náladovník“ a schránku důvěry a aktivně používat. • Návrat ke školám v přírodě, popř adaptačním pobytovým kurzům.	• Větší počet žáků s problémovým chováním. • Přetížení školního metodika prevence, nesnížení přímé vyučovací povinnosti. • Únava pedagogů a neochota spolupráce pedagogů školy z důvodu vysoké náročnosti administrativních požadavků. • Ztráta motivace u žáků.

Pracujeme podle ŠVP „Škola plná pohody“ upraveného ke dni 1.9. 2013. V návaznosti na podtitul našeho ŠVP, který se snažíme ve všech směrech naplňovat a v souvislosti s malým počtem žáků naší školy a téměř domácím prostředím je současný stav na naší škole s ohledem na danou problematiku velmi dobrý. O rizikovém chování včetně šikany jsou žáci schopni mluvit, diskutovat. Tato témata často zahrnujeme do vyučování v rámci ŠVP. Co se týče problematiky alkoholu, kouření a užívání dalších návykových látek, naši žáci s ohledem na svůj nízký věk v této oblasti nemají téměř žádné praktické zkušenosti. Těmto tématům se však nevyhýbáme a zařazujeme je do vyučování v rámci daných předmětů, diskutujeme s nimi o zkušenostech z jejich nejbližšího okolí.

3. CÍLE PREVENCE

Cíl 1:	Eliminovat konkurenční klima mezi dětmi, vytvářet podporující prostředí. Podporovat rovnocenné partnerské vztahy mezi žáky.
Ukazatele dosažení cíle:	Sníží se výskyt posmívání, srovnávání se mezi žáky. Žáci se ve vztazích chovají slušně a s respektem.
Zdůvodnění cíle:	Konkurenční klima nefunguje dobře při procesu učení, je příčinou nepříjemného klima obecně. Vyskytují se nedorozumění, nevraživost mezi dětmi.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Podpora dobrých vztahů, respektujícího a empatického chování mezi žáky, dětmi
Cíl 2:	Zvyšovat informovanost dětí, žáků a rodičů v oblasti rizikového chování.
Ukazatele dosažení cíle:	Děti, žáci, rodiče poznají základní projevy rizikového chování, ví, na koho se v případě potřeby obrátit.
Zdůvodnění cíle:	V případě dobré informovanosti všech stran se problém snáz řeší.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Vést děti, žáky ke zdravému životnímu stylu, spolupracovat se zákonnými zástupci.
Cíl 3:	Sehnat finanční prostředky a realizovat volnočasové aktivity.
Ukazatele dosažení cíle:	Realizace odpoledních kroužků pro děti.
Zdůvodnění cíle:	Podpořit pozitivní trávení volného času žáků.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Podpora zdravého životního stylu žáků.
Cíl 4:	Provádět a vyhodnocovat monitoring v oblasti sociálního klimatu mezi žáky ve třídách i napříč třídami (vzhledem k povaze naší školy).
Ukazatele dosažení cíle:	Vyučující mají jasno o sociálních rolích žáků.

Zdůvodnění cíle:	Pravidelné šetření napomáhá zdravým vztahům a lze díky němu odhalit problémy v počátečním stádiu.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Podpora pozitivního třídního, školního klima.
Cíl 5:	Zřídit ve škole schránku důvěry a “náladovníky“ a aktivně je využívat.
Ukazatele dosažení cíle:	Schránka a “náladovníky“ budou zřízeny, budeme s nimi aktivně pracovat.
Zdůvodnění cíle:	Podpora psychohygieny dětí, skrze schránku důvěry možnost pro děti otevřít témata, se kterými se stydí vystoupit veřejně.
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Vést žáky ke zdravému životnímu stylu, celkově ke zdravému postoji k životu, podpora pozitivního třídního, školního klima.

4. AKTIVITY, PROJEKTY A JEJICH POPIS, ČASOVÝ HARMONOGRAM AKCÍ, GARANT, REALIZÁTOR

AKTIVITA, PROJEKT	STRUČNÝ POPIS	ČAS. HARMONOGRAM	GARANT	REALIZÁTOR
Aktivní září	Zapojení do celorepublikové kampaně (NF Aktivní Česko)	Měsíc září	Mgr J. Klugerová	Mgr J. Klugerová, Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá
Výuka venku	V případě dobrého počasí využíváme k výuce venkovní prostory, pokud téma výuky dovolí, spojujeme s pohybem	Celý školní rok	Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá	Mgr J. Klugerová, Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá
Adaptační týden	Aktivity v prvním školním týdnu zaměřené na poznání a stmelení žáků	První zářijový týden, od druhého školního dne	Mgr. M. Kulhavá	Mgr J. Klugerová, Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá
Pravidelné týdenní aktivity				
Doučování (OP JAK II.)	Volnočasová aktivita s cílem předcházení školnímu neúspěchu	Každý týden	Mgr. Jana Smutná	Mgr. Jana Smutná
Projekty				
Den stromů	Projektový den - celý den	1 den, co nejbližší Dni stromů, dle počasí	Mgr J. Smutná	Mgr J. Klugerová, Mgr

	venku, aktivity napříč ročníky			J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá
Halloween	Projektové vyučování, mj. stezka odvahy po škole	Čtvrtek + pátek co nejblíže k datu Halloweenu	Mgr J. Klugerová	Mgr J. Klugerová, Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá
Pyžamový den	Na podporu rodin s vážně nemocnými dětmi	13.11.2026	Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá	Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá
Bubnovačka	V rámci týdne za DĚTSTVÍ BEZ NÁSILÍ	19.11.2026	Mgr J. Klugerová	Mgr J. Klugerová, Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá
Adventní pečení	Pecení vánočního pečiva pro příbuzné na akci rozsvícení vánočního stromu	Před akcí rozsvícení vánočního stromu	Mgr. J. Smutná	Mgr J. Klugerová, Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá
Adventní odpoledne	Akce pro žáky a jejich rodiny – vystoupení žáků s nacvičenými písničkami, scénkami, adventní tvoření	Pondělí po první adventní neděli	Mgr J. Klugerová	Vystoupení: Mgr. J. Klugerová, Mgr. M. Kulhavá Tvoření: Mgr. J. Smutná, Bc. N. Malíková
Vánoce	Projektové vyučování ve	Poslední den před vánočními prázdninami	Mgr. J. Kulhavá	Mgr. J. Klugerová, Mgr. M.

	skupinách napříč ročníky			Kulhavá, Mgr. J. Smutná
Týden pro Wellbeing	Aktivity a beseda na téma péče o duševní zdraví	3.-10.2.2026	Mgr. Markéta Kulhavá	Mgr J. Klugerová, Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá
Masopust	Projektové vyučování s karneval	Masopustní úterý – 1. – 2.hodina – projekt. vyučování, 3. - 4.hodina - karneval	Mgr. J. Klugerová	Mgr. J. Klugerová, Mgr. M. Kulhavá, Mgr. J. Smutná
Pohádková noc + projekt. vyučování	Večer s pohádkovými úkoly pro skupinky napříč ročníky, následující den projektové vyučování na téma pohádky	Březen – duben dle data masopustního úterý	Mgr. M. Kulhavá	Mgr. J. Klugerová, Mgr. M. Kulhavá, Mgr. J. Smutná
Den vody	Projektové vyučování + pokusy venku	22. 3. – dle možností + počasí	Mgr. J. Smutná	Mgr. M. Kulhavá, Mgr. J. Smutná
Den Země	Vyučování venku celý den, úkoly pro skupinky napříč ročníky, ve dnech před/ po třídění odpadu, aktivity na téma konzum dnešní doby	22.4. - dle možností + počasí	Mgr. M. Kulhavá	Mgr. M. Kulhavá, Mgr. J. Smutná

Výjezdy ze školy				
Výlet hromadnou dopravou	Jednodenní výlet hromadnou dopravou s nabídkou účasti rodičů	Květen - červen	Mgr. M. Kulhavá	Mgr. M. Kulhavá, Bc. N. Malíková
Celodenní výlet	Téma bude upřesněno v průběhu ŠR na základě aktuální situace a nabídky	červen	Mgr. J. Smutná	Mgr. J. Klugerová, Mgr. M. Kulhavá, Mgr. J. Smutná
Poznávací malé výlety po okolí školy	Mensší výlety v době vyučování do okolí školy s možným využitím hromadné dopravy	V průběhu celého školního roku	Mgr. M. Kulhavá	Mgr J. Klugerová, Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá
Specifická primární prevence				
Pravidelné preventivní programy	Pravidelné programy na aktuální potřeby ve třídách (pokračování ve spolupráci s lektorem spec. prim. prevence Dr. Martinem Kalibou)	pololetně	Za školu: Mgr. M. Kulhavá Lektor: Mgr. Martin Kaliba, Ph.D.	Mgr J. Klugerová, Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá

Program proti šikanování	Ve spolupráci s PPP Rychnov n. K., přesný obsah podle potřeb v daném čase	Dle aktuálních potřeb	Za školu: Mgr. M. Kulhavá, Za PPP: Mgr. Zdenka Moravcový Ženatová	Mgr J. Klugerová, Mgr J. Smutná, Mgr. M. Kulhavá

5. SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ

Vzhledem k velikosti naší školy a nízkému počtu zaměstnanců je u nás velmi jednoduché předat si informace získané na různých školeních, webinářích. Díky tomu se nám úspěšně daří vzájemně se informovat o nových poznatcích a sjednotit přístup a postupy v určitých situacích.

V tomto školním roce plánujeme školení na téma sociometrie, prevence a potlačení šikany.

6. SPOLUPRÁCE S RODIČI

V září proběhne informativní schůzka s rodiči ohledně organizace školního roku, ale také informativní v oblasti nových poznatků v oblasti prevence. Dále budou v prvním a třetím čtvrtletí konzultace formou triád (rodič + dítě + učitel).

Škola má každý rok zřízenou skupinu na WhatsApp, kde jsou všichni rodiče. Rodiče mají možnost kontaktovat všechny pedagogické pracovníky školy telefonicky a emailem.

Pravidelně rodiče nabádáme, aby v případě jakýchkoli problémů kontaktovali školu (kohokoli dle svého uvážení) a případné problémy aktivně řešili.

7. PORADENSTVÍ

Poskytneme základní poradenství v oblasti rizikového chování, školního neúspěchu, nadání. V případě závažnějších dotazů jsme schopni vás odkázat na odborníky v dané oblasti, též viz bod 10. – Adresář organizací

8. PREZENTACE SYSTÉMU PRIMÁRNÍ PREVENCE

Základní informace jsou poskytnuty rodičům v rámci informativní schůzky. O všech preventivních aktivitách jsou rodiče informováni předem písemnou formou v notýsku dítěte. Proběhlé aktivity jsou vždy zdokumentované na fotografiích a rodiče je najdou na stránkách školy, ještě dříve vždy posíláme několik fotek přímo na WhatsApp. O proběhlých aktivitách

také příležitostně píšeme do zpravodajů Rychnova nad Kněžnou a Vamberka, odkud jsou děti z naší školy.

9. TECHNICKÉ A MATERIÁLNÍ PODMÍNKY

Ve škole máme zásobu pomůcek a knihovnu, které jsou vyhovující pro naše potřeby při běžné i projektové výuce a všech aktivitách, které realizujeme. V případě potřeby doneseme vhodný materiál my učitelé, popř. vyzveme děti.

S oblibou využíváme také:

<https://www.ucitelnice.cz/>, <https://www.ateliervlese.cz/> atp.

Třídy v naší škole jsou vybaveny interaktivními tabulemi, máme k dispozici 4 počítače, 4 notebooky a 10 tabletů.

10. ADRESÁŘ ORGANIZACÍ

Pedagogicko – psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Královéhradeckého kraje <https://www.poradenstvihk.cz/>

Pedagogicko – psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum – RYCHNOV NAD KNĚŽNOU - <https://www.poradenstvihk.cz/ppp/ppp-rychnov-nad-kneznou/#pracoviste>

<https://www.linkabezpeci.cz/>

<https://www.rodicovskalinka.cz/>

<https://www.minimalizacesikany.cz/poradna/>

11. ODKAZY NA ŠKOLNÍ ŘÁDY, KRIZOVÝ PLÁN, PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ VE ŠKOLE

Školní řád MŠ - <https://www.zsrovenrk.cz/wp-content/uploads/2025/02/Skolni-rad-MS-2025.pdf>

Školní řád ZŠ - <https://www.zsrovenrk.cz/wp-content/uploads/2025/02/Skolni-rad-MS-2025.pdf>

I. KRIZOVÝ PLÁN

Doporučené postupy v konkrétních situacích

Pokud se jakýkoli pedagogický pracovník, zaměstnanec školy, či zákonný zástupce dozví (osobně, nebo je informován jiným zdrojem) o výskytu rizikového chování u žáků naší školy, v žádném případě by neměl podcenit možné hrozící riziko a měl by postupovat dle příslušné situace.

Danou situaci vypořádá nebo zachytí ped. pracovník, zaměstnanec školy, žáci nebo jejich zákonní zástupci. Neprodleně informují TU, ten pak postupuje dále. TU zváží závažnost situace, pokud se sám necítí na řešení daného problému, předá jej pracovníkovi Školního poradenského pracoviště (dále jen ŠPP) a s jeho pomocí se pak podílí na vyšetřování. Vždy se provádí zápis z vyšetřování. Zápis je ukládán zpravidla u pracovníka ŠPP a je k nahlédnutí na požádání. Ze strany školy je v případech, kdy není možné ihned určit, zda nebyl spáchán trestný, v případě mládeže jinak trestný čin či přestupek vhodná konzultace s OSPOD nebo PČR. Nápravu a navazující práce s třídním kolektivem je vhodné konzultovat i s externími orgány jako je například PPP nebo Středisko výchovné péče (SVP).

K zápisu dané situace vždy využívejte jednotný muštr školy, uveďte jméno žáka, datum šetření události a zjištěné okolnosti (např. místo a čas krádeže, nález omamné látky, konzumace tabákového výrobku apod.). Vždy vyžadujte podpisy pracovníků školy, kteří případ prošetřují, žáků, případně i ZZ. Vyvoďte ze situace patřičná kázeňská opatření v souladu se ŠŘ.

V případě manipulace s tabákovými výrobky by měl záznam obsahovat vyjádření žáka ohledně jejich zdroje. V případě manipulace s alkoholem a ostatními OPL (omamnými a psychotropními látkami) by mělo vyjádření žáka ohledně zdroje být doplněno podpisem žáka, popř. poznámkou, že podpis záznamu odmítá.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

- je-li žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, popř. v rámci akcí pořádaných školou (dále – při aktivitách školy), je prvořadě zabránit další konzumaci
- tabákový výrobek žákovi odebrat
- sepsat stručný záznam s vyjádřením žáka – především odkud, resp. od koho získal tabákový výrobek
- informovat zákonného zástupce
- vyvodit sankce stanovené školním řádem
- v závažných případech informovat OSPOD

Konzumace alkoholu

- alkohol žákovi odebrat a zajistit, aby nebylo možné v konzumaci pokračovat
- podle závažnosti momentálního stavu žáka, posoudit, zda mu hrozí nebezpečí
- v případě ohrožení na životě a zdraví zajistit nezbytnou pomoc a přivolat lékařskou službu (viz bod níže *V případě podezření na intoxikaci alkoholem*)
- existuje-li podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi, předat tekutinu přivolanému lékaři
- zavolat Policii ČR (měla by se do školy dostavit, pomoci zjistit, kde žák k alkoholu přišel, popřípadě zjistit, zda žák alkohol opravdu požil)
- v případě, že nehrozí akutní nebezpečí sepsat stručný záznam s pomocí PČR s vyjádřením žáka; především zjistit odkud, resp. od koho získal alkohol
- informovat spolu s PČR zákonného zástupce a vyzvat jej, aby si žáka vyzvedl pro zdravotní nezpůsobilost k pobytu ve škole (není-li žák schopen pokračovat ve vyučování)
- není-li zákonný zástupce dostupný, vyrozumět OSPOD
- v závažných případech (s ohledem na věk, chování žáka, opakované jednání) informovat OSPOD i po bezproblémovém kontaktování zákonného zástupce

- v případě zájmu uživatele, resp. jeho zákonných zástupců poskytnout informace o možnostech odborné pomoci
- vyvodit sankce stanovené školním řádem

V případě podezření na intoxikaci alkoholem:

- provést orientační smyslovou zkoušku
 - Pro orientační smyslovou zkoušku, zda člověk požil alkohol, můžete sledovat následující znaky:
 - Zápach z úst: Typický alkoholový zápach z dechu je jedním z nejzřetelnějších indikátorů.
 - Řeč: Zpomalená, nesrozumitelná, zadržávající se nebo zmatená řeč může naznačovat ovlivnění alkoholem.
 - Chování: Náhlé změny nálad, neobvyklá hovornost, přehnaná gestikulace, podrážděnost nebo celkově neadekvátní chování mohou být projevem požití alkoholu.
 - Koordinace pohybů: Problémy s rovnováhou, vrávorání, nekoordinované pohyby, nešikovnost nebo pomalé reakce mohou svědčit o ovlivnění alkoholem.
 - Vzhled: Zarudlé oči, rozšířené zorničky, zpocená pokožka nebo neupravený vzhled mohou být dalšími indiciemi.
 - **Je důležité mít na paměti, že:**
 - Tyto znaky nemusí vždy znamenat, že osoba požila alkohol. Mohou být způsobeny jinými faktory, jako je únava, nemoc, stres nebo užívání léků.

- Smyslová zkouška je pouze orientační a nemůže s jistotou potvrdit přítomnost alkoholu v organismu ani jeho množství.
- při pozitivní výsledku postupovat dle výše uvedených kroků popsaných v sekci **Konzumace alkoholu**

Nález alkoholu

Nález alkoholu v prostorách školy:

- nalezenou tekutinu žádným způsobem netestovat ke zjištění chemického složení
- uvědomit vedení školy
- uložit tekutinu u vedení školy (pro případ usvědčujícího důkazu)
- sepsat stručný záznam (datum, místo, čas nálezu, popř. další okolnosti)

Zadržení alkoholu u žáka

- zabavenou tekutinu žádným způsobem netestovat ke zjištění chemického složení
- uvědomit vedení školy
- uložit tekutinu u vedení školy
- zavolat PČR
- vyrozumět ZZ; pokud nereaguje, volat OSPOD
- vyslechnout žáka za přítomnosti PČR, ŘŠ nebo pracovníka ŠPP + pořízení záznamu s vyjádřením žáka a jeho podpisem; pokud žák odmítá zápis podepsat, uvést tuto skutečnost do zápisu
- v závažných případech vyrozumět OSPOD
- vyvodit sankce
- pokud mám podezření, že žák alkohol též požil postupuji podle části **Konzumace alkoholu**

Konzumace omamných a psychotropních látek (dále jen OPL)

- zabránit další konzumaci – OPL žákovi odebrat a zajistit, aby nebylo možné v konzumaci pokračovat
- podle závažnosti momentálního stavu žáka, posoudit, zda mu hrozí nebezpečí
- v případě ohrožení na životě a zdraví (viz bod níže *Jak poznat, že dítě požílo OPL*) zajistit nezbytnou pomoc a přivolat lékařskou službu
- vyrozumět policii ČR
- informovat zákonného zástupce (občas se může stát, že ZZ vyrozumí po domluvě pracovník PČR)
- není-li zákonný zástupce dostupný, vyrozumět OSPOD a vyžádat si pomoc
- v každém případě informovat OSPOD (klidně později po sepsání záznamu)
- byla-li zajištěna látka, kterou se žák intoxikoval, předat látku přivolanému lékaři
- v případě, že **nehrozí akutní nebezpečí** sepsat stručný záznam s vyjádřením žáka (především odkud, resp. od koho získal OPL)
- v případě zájmu uživatele, resp. jeho zákonných zástupců poskytnout informace o možnostech odborné pomoci
- vyvodit sankce stanovené školním řádem (rozlišovat konzumenta a distributora)

Jak rozpoznat, zda dítě požílo OPL:

- poznat, zda je dítě, které požílo omamné a psychotropní látky (OPL), ohroženo na životě, může být náročné a vyžaduje rychlé posouzení situace; vždy je nejlepší v případě jakéhokoli podezření na vážné ohrožení života okamžitě volat záchrannou službu (155 nebo 112 v České republice).
- existují určité varovné signály, které naznačují, že dítě může být v bezprostředním ohrožení života a vyžaduje okamžitou lékařskou pomoc:
 - závažné problémy s dýcháním

- velmi pomalé a mělké dýchání
- lapavé dechy
- modrání rtů, jazyka nebo kůže (cyanóza) --> nedostatek kyslíku v krvi
- chroptění nebo sípání – zúžení dýchacích cest
- problémy s vědomím a reakcí
- křeče
- problémy s oběhem
- velmi rychlý nebo velmi pomalý a slabý puls
- studená a bledá kůže
- výrazné pocení
- extrémní neklid a agitovanost
- **pokud víte, jakou látku dítě požílo, hledejte specifické příznaky předávkování, které mohou být život ohrožující**

Pokud máte podezření, že dítě OPL požílo a je ohroženo na životě a zdraví držte se následujících kroků:

- okamžitě volejte záchrannou službu (155 nebo 112)
- popište co nejpresněji stav dítěte a látku, pokud ji znáte
- zajistěte volné dýchací cesty: pokud dítě zvrací, otočte ho na bok, aby se nezahlusilo zkontrolujte, zda v ústech nejsou žádné překážky
- sledujte dýchání a puls: pokud dítě nedýchá, zahajte resuscitaci, pokud jste proškoleni; operátor záchranné služby vás může vést po telefonu
- zajistěte dítěti teplo přikryjte ho dekou, aby nedošlo k podchlazení
- nenechávejte dítě o samotě: neustále monitorujte jeho stav až do příjezdu záchranné služby

- pokud je to možné, zajistěte vzorek látky nebo obal: to může pomoci zdravotníkům při určení léčby

Nikdy nepodceňujte situaci, kdy dítě požílo OPL – i zdánlivě mírné příznaky se mohou rychle zhoršit. V případě jakýchkoli pochybností raději zavolejte záchrannou službu. Jejich profesionální posouzení je v takových situacích klíčové.

Nález OPL

Nález látky (považované za omamnou nebo psychotropní) v prostorách školy:

- nalezenou látku žádným způsobem netestovat ke zjištění chemického složení
- za přítomnosti dalšího pracovníka školy uložit látku do obálky, zaznamenat datum, čas a místo nálezů; přelepit obálku, přelep opatřit razítkem školy, podpisem „pečetícího“ zaměstnance a uložit u vedení školy (nejlépe do školního trezoru)
- vyrozumět Policii ČR

Zadržení látky (považované za OPL) u žáka

- zabavenou látku žádným způsobem netestovat ke zjištění chemického složení
- volat PČR
- vyrozumět ZZ
- sepsat stručný záznam s vyjádřením žáka a nechat jej žáka podepsat
- u rozhovoru se žákem je přítomen ŘŠ, pracovníka ŠPP, PČR
- zabavenou látku uložit u vedení školy (po dohodě s PČR)
- vyrozumět OSPOD
- pokud mám podezření, že žák OPL také požil, postupuji podle kroků v bodu *Konsumace OPL*

Distribuce OPL

- při podezření na distribuci OPL vyrozumět Policii ČR a ve spolupráci s ní podniknout další nezbytné kroky
- vyrozumět zákonného zástupce
- vyrozumět OSPOD
- zhotovit zápis o události pro školu

Podezření na držení OPL

- izolovat žáka od ostatních, do příjezdu PČR jej mít pod dohledem, v žádném případě neprovádět osobní prohlídku nebo prohlídku věcí!
- vyrozumět Policii ČR
- informovat zákonného zástupce
- vyrozumět OSPOD
- zhotovit zápis o události s podpisy

Nahlášení krádeže žákem

- pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného
- v rámci možností zjistit další informace
- ohlásit na PČR, nebo poučit žáka (zákonného zástupce), že má tuto možnost
- je-li znám pachatel, nahlásit na OSPOD, současně věc předat PČR

Škoda na majetku školy způsobená žákem úmyslně nebo z nedbalosti

- pořídít záznam o vzniku škody
- je-li znám viník, dohodnout se se zákonným zástupcem na náhradě škody

- dle situace a znění ŠŘ uložit kázeňské opatřením

Budou sledovány i další projevy rizikového chování — podvody, záškoláctví, vandalismus, brutalita, rasismus, sebepoškozování atd. Při jejich zjištění budou následovat tato opatření:

- individuální pohovor se žákem
- podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
- doručení kontaktu s odborníky
- v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
- v případě dealerství oznámení Policii ČR

Stále platí pravidla popsané v úvodu tohoto dokumentu. U takovýchto situací nebud'te nikdy sami, pozvěte si k šetření dalšího pracovníka školy ze strany vedení či ŠPP. Vyhotovte zápis s podpisy příslušných zaměstnanců, žáků, ZZ. Při delším šetření se nebojte poradit i s externími orgány jako je SPC, PPP, SVP. Detailněji viz část *Doporučené postupy v konkrétních situacích.*

KRIZOVÝ PLÁN - šikana

Postup vyšetřování počáteční šikany

Pracovník, který pozoruje šikanu nebo na ni byl upozorněn, musí:

- konfrontovat svá pozorování s dalšími kolegy, třídním učitelem
- oznámit své podezření vedení školy, ŠPP a konzultovat další postup, dohodnout se, kdo povede vyšetřování
- kvalifikovaně odhadnout stadium a formu šikany
- vyslechnout (mezi čtyřma očima) co nejvíce nezaujatých svědků – spolužáků, těch, co na šikanu upozornili; důležité věci si zapisovat
- spojit se s rodiči oběti

- teprve nyní vyslechnout oběť, citlivě, diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací, vše zapisovat, tento pohovor musí provádět osoba, které oběť důvěřuje
- zajištění ochrany oběti
- vyslechnout agresory – individuálně, překvapivě, znemožnit domluvu, soustředit se na rozpory ve výpovědích agresorů, vytipovat nejslabší článek

Postup vyšetřování pokročilé šikany

- záchrana oběti
- domluva s pedagogy na spolupráci při vyšetřování
- zabránění domluvě agresorů
- podpora oběti
- nahlášení policii, případně jiným orgánům
- zprostředkování péče PPP či psychiatra, psychologa, terapeuta

Výchovná opatření a další opatření po vyšetření šikany

- svolání „komise“ (vedení školy, pracovník ŠPP, třídní učitel, případně další učitelé) – ta situaci posoudí, navrhne postup vůči oběti, agresorovi i třídě
- pozvat individuálně k jednání zákonné zástupce agresorů – seznámit se situací, sdělit navrhovaná opatření, požádat o spolupráci, v otázce trestů nepřistupovat na kompromisy
- pozvat individuálně k jednání zákonné zástupce obětí – sdělit výsledky šetření, domluvit se na opatřeních, navrhnout řešení (terapie, organizační opatření,...),
- teprve nyní rozebrat situaci se třídou a zahájit terciální prevenci – prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost šikany, oznámit potrestání viníků
- pracovat s agresorem, případně zprostředkování péče např. v PPP, SVP, u jiných odborníků – klinického psychologa, psychiatra, psychoterapeuta
- pracovat s kolektivem třídy
- na třídní schůzce informovat o postizích a dalších formách ošetření třídy – zvýšený dozor, další práce s třídou – programy PPP, SVP, práce s pravidly třídy, monitoring třídy
- seznámit s výsledky učitelský sbor, zapojení ostatních učitelů do dalších forem ošetření třídy (zvýšený dohled, monitoring třídy, různě vyplněné přestávky,...)

KRIZOVÝ PLÁN - šikana učitele

Pedagog zajistí pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.

Členové ŠPP a vedení školy

- odhadnou závažnost a formu šikany pedagoga
- provedou rozhovor s obětí a s těmi, kteří na šikanování upozornili
- nalezenou vhodné svědky a s nimi provedou individuální rozhovory (nepřípustné je společné vyšetřování agresora a svědků a konfrontace oběti s agresorem)
- zajistí ochranu pedagoga – změna třídy
- informují zákonné zástupce agresora o nastalé situaci

Po vyšetření případu vedení školy vyzve zákonného zástupce agresora k jednání se školou, zákonný zástupce je seznámen se všemi skutečnostmi případu, porušením školního řádu, návrhem výchovného opatření, který schválila a doporučila pedagogická rada, z tohoto jednání se pořídí záznam, v případě potřeby doporučí zákonným zástupcům péči dítěte v pedagogicko-psychologické poradně, středisku výchovné péče nebo jiných odborníků.

Třídní učitel ve spolupráci s vedením školy a ŠPP seznámí zákonné zástupce spolužáků agresora i agresora (na třídních schůzkách nebo přes E-ŽK), jak se škola k případu postaví a jak bude pracovat s rizikovou třídou v preventivní oblasti, vybídne zákonné zástupce ke spolupráci

Práce s celou třídou

- škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení
- pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě
- třídní učitel seznámí obecnou formou ostatní žáky s daným případem, jasně vyjádří negativní postoj k násilí a provede opětovné poučení žáků se školním řádem, zapíše poučení do třídní knihy

KRIZOVÝ PLÁN - kyberšikana

Postup pro řešení kyberšikany

- Pedagogický pracovník, žák případně ZZ oznámí své podezření vedení školy, ŠPP, TU
- třídní učitel spolu s pracovníkem ŠPP či vedením školy zajistí dostupné důkazy s podporou ICT koordinátora
- důkladně vyšetří všechny souvislosti se zjištěným incidentem ve spolupráci s vedením školy a ŠPP
- informuje zákonné zástupce oběti i zákonné zástupce kyberagresora – postup a zásady sdělování informací jsou stejné jako u šikany (viz *Krizový plán - šikana*)
 - a. pokud je agresor neznámý, je v této situaci doporučeno řídit se pravidly pro bezpečný pohyb na internetu, také je lepší změnit tel. číslo, facebookovou adresu, internet, email či jinou sociální síť a po určitou dobu se snažit vyhýbat těmto kontaktům
 - b. pokud je agresor známý, je třeba informovat také zák. zástupce agresora a vysvětlit jim, že se v podstatě jedná o trestný čin, který by měl být takto posuzován, pokud nebude s okamžitou platností ukončen
- poskytne zákonným zástupcům informace o pomáhajících institucích (PPP, OSPOD, Policie ČR) a možnostech řešení situace – některé případy kyberšikany nespádají do kompetence školy
 - a. pokud došlo k tomuto činu v prostorách školy, bude přestupek hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz Školní řád), v opačném případě je na zák. zástupcích, zda případ nahlásí příslušným orgánům (OSPOD, PČR)
- třídní učitel ve spolupráci s vedením školy a ŠPP seznámí zákonné zástupce spolužáků kyberagresora i kyberagresora (na třídních schůzkách nebo přes E-ŽK), jak se škola k případu postaví a jak bude pracovat s rizikovou třídou v preventivní oblasti, vybídne zákonné zástupce ke spolupráci
- třídní učitel seznámí obecnou formou ostatní žáky s daným případem, jasně vyjádří negativní postoj ke kyberútoku a provede opětovné poučení žáků se školním řádem, zapíše poučení do třídní knihy; ŠPP zajistí potřebnou prevenci

Vedení školy

- při podezření, že projevy kyberšikany naplnily skutkovou podstatu trestného činu (provinění), oznámí tuto skutečnost Policii ČR

- v případě, že zákonní zástupci odmítají spolupracovat se školou, požádá o pomoc orgán sociálně právní ochrany dítěte a žádá všechny zainteresované instituce a další subjekty, které se zapojily do šetření případu, o konečné stanovisko
- svolává výchovnou komisi (vedení školy, ŠPP, třídní učitel), která na základě shromážděných informací stanoví výchovná opatření v souladu se školním řádem

Kde hledat pomoc – webové odkazy:

www.minimalizacesikany.cz

www.sikana.org

www.internetporadna.cz

www.linkabezpeci.cz

www.e-nebezpeci.cz

www.e-bezpeci.cz

www.ncbi.cz

KRIZOVÝ PLÁN – žák je ohrožen na zdraví, na životě

- přítomný pedagogický pracovník neopouští žáka, poskytne mu první pomoc
- přítomný pedagogický pracovník zavolá rychlou záchrannou službu 155
- přítomný pedagogický pracovník o situaci informuje vedení školy a ŠPP a společně vyhodnotí, zda je potřeba uvědomit Policii ČR
- vedení školy nebo třídní učitel podá zprávu zákonným zástupcům žáka
- přítomný pedagogický pracovník ve spolupráci s pracovníkem ŠPP vyhotoví zápis o situaci (zprávu o úrazu)

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY - aktivní útočník

Cílem krizového plánu je eliminovat či minimalizovat škody v případě, tzv. aktivního útočníka. Je pomocným manuálem pro všechny pedagogické pracovníky, žáky a rodiče, v krizovém plánu jsou popsány postupy, kterými se řídí v případě nastalých situací.

Škola se snaží krizovým mimořádným situacím předcházet, a to zejména takto:

- pro vstup žáků je využíván vchod přes šatny, pro vstup zaměstnanců a návštěv je využíván hlavní vchod, který je monitorován (vstup pro žáky je opatřen elektronickým zámekem na čip a nastaven na čas, kdy se díky čipu do budovy školy mohou žáci dostat)
- všichni žáci a zaměstnanci školy využívají ke vstupu do školy čipy
- cizí osoby jsou vpuštěny do školy po identifikaci a ověření účelu vstupu, v případě podezření je vyžádán občanský průkaz, případně jiný doklad k identifikaci; pokud by se odmítli identifikovat, budou vykázáni i ve spolupráci s Policií ČR
- žáci a zaměstnanci školy byli upozorněni, že v případě pohybu podezřelé osoby ve škole mají ihned informovat vedení školy
- žáci a zaměstnanci školy se účastní preventivních programů, kde se podrobněji seznamují s tím, jak se při mimořádných situacích chovat a jednat

Krizový plán v případě ozbrojeného útoku ve škole

V případě, že byste se již dostali do blízkosti „útočníka“, který provádí svůj útok, je třeba myslet na jedinou základní věc, a tou je ochrana vašeho života a zdraví. Držte se následujících tří základních pravidel.

UTÍKEJ

- dostaňte se do bezpečí, utečte z dosahu útočníka
- Nevracejte se pro věci! **Pokud jste daleko od útočníka a můžete bezpečně opustit školu, utečte!**
- zklidněte skupinu, ved'te ji a organizujte evakuaci
- určete si zadní dvojici, která má za úkol sledovat, co se děje vzadu a udržovat skupinu pohromadě
- učitel jde jako první, neustále vyhodnocuje situaci a určuje směr přesunu skupiny
- zbavte se všeho, co na vás může poutat pozornost a brání vám v pohybu
- klíče si vezměte s sebou, ale zabraňte cinkání
- nevracejte se pro osobní věci
- přesouvejte se podél zdi, po vnější straně schodiště, pod okny
- jděte svižnou chůzí, jděte „od krytu ke krytu“

SCHOVEJ SE

- když nemůžete utéct, schovejte se do nějaké místnosti; okamžitě uzamkněte (pokud to lze), klíč nechte pootočený v zámku; když nemáte klíč, musíte postavit barikádu ze stolů, židlí, skříní a podobně; na stůl, který přisunete až ke dveřím pod kliku, naskládejte učebnice, tak aby zabránili stlačení kliky
- lehněte si na zem a buďte co nejvíce potichu; nikdy útočníka neprovokujte a nesnažte se „být za hrdinu“
- přesuňte žáky i se školními taškami do bezpečného prostoru (nejlépe podél zdi, kde jsou dveře); zklidněte, ztište skupinu, organizujte ji jasnými pokyny
- zatemněte, vypněte elektroniku, zhasněte a ztlumte mobilní telefony; informujte vedení školy, je-li to možné
- volejte linku 158, popište svou situaci, reagujte na pokyny operátora
- pokud jste již jednou ukrytí, neopouštějte daný prostor, vyčkejte na policii

BOJUI

- v případě bezprostředního ohrožení bojujte
- využijte početní převahy skupiny
- k boji použijte vše, co máte po ruce
- buďte agresivní, křičte, útočte na citlivá místa
- dostaňte zbraň z dosahu útočníka
- v kontaktu s policií dbejte jejich pokynů

VARUI

- pokud můžeš, z bezpečí oznam na tísňovou linku, kde jsi a co se tam děje
- předejte informace o útoku varovným signálem všem zaměstnancům školy (*konkrétní podoba je předem domluvena*)
- s nikým nemluv přes dveře, útočník se může vydávat za zraněného studenta nebo policistu
- záchranáři si k vám cestu najdou

!!! DO ZABARIKÁDOVANÉ MÍSTNOSTI NIKOHO NEPOUŠTĚJTE. MOHLA BY TO BÝT PAST OD ÚTOČNÍKA, A OHROZILI BYSTE VŠECHNY V MÍSTNOSTI !!!

POLICI POZNÁTE, AŽ SI PRO VÁS PŘIJDE.

Potom, co na místo dorazí bezpečnostní složky

- zůstaňte v klidu a poslouchajte instrukce
- ruce držte vždy ve viditelné pozici
- vyvarujte se křiku a divoké gestikulaci
- mějte na paměti, že pomoc zraněným je na cestě

II. ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a nebo psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí, nebo z nejrůznějších důvodů nemohou, bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování.

V posledních letech je šikanování realizováno také prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Cíl programu

Základem prevence šikanování a násilí na školách je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky (a mezi žáky a učiteli). Škola při efektivní realizaci prevence šikanování usiluje o vytváření bezpečného prostředí a za tímto účelem:

- podporuje solidaritu a toleranci,
- podporuje vědomí sounáležitosti
- posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- uplatňuje spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt

Preventivní opatření

- školní řád (zahrnuje prvky proti šikanování – kázeňská opatření)
- práce třídních učitelů s kolektivem třídy
- práce třídních učitelů a ostatních vyučujících s jednotlivými žáky
- aktivní činnost školního metodika prevence
- dohled nad žáky (přestávky, výlety, atd.)
- spolupráce s odborníky
- aktivní přístup vyučujících při řešení šikany
- informovanost žáků i rodičů (na koho se v případě potřeby obrátit)

Podoby šikany

- a) Slovní – nadávky, urážky, pomlvy, ponižování, vyhrožování, nevhodné narážky
- b) Fyzické – bití, loupeže, poškozování věcí, ubližování
- c) Nepřímé – přehlížení šikany, podpora šikany, záměrné přehlížení či ignorování žáka nebo skupiny žáků
- d) Kyberšikana – SMS zprávy, výhrůžky prostřednictvím e-mailů, vyvěšování urážlivých a nepravdivých materiálů na internetu (facebook, instagram aj.)
- e) Sexuální obtěžování a zneužívání, nepříjemné fyzické kontakty, intimní projevy

Znaky šikany

1. Nepřímé (varovné) znaky šikanování:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho oblečení nebo věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.

- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

2. Přímé znaky šikanování:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívky, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet (důležité je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo „legrací“ zranitelný).
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Zákonným zástupcům žáků se doporučuje všímat si obzvláště následujících možných příznaků šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by se telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechutí jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat strach.
- Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Dítě usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu (např. "Nechte mě!").
- Dítě ztrácí zájem o učení a snižuje se mu schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné, apatické, má časté výkyvy nálad, naznačuje možnost sebevraždy. Odmítá se svěřit s tím, co je trápí.

- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že peníze ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle a nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma více, než mělo dříve ve zvyku.

Vyšetřování šikany

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování. Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stádií šikanování.

Metody vyšetřování šikanování:

→ Pro vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou) lze doporučit strategii v těchto krocích:

1. Odhad závažnosti - rozpoznání, zda nejde o neobvyklou šikanu (rozhovor s informátory a obětí) - NESMÍ docházet k přímé konfrontaci pachatele a obětí!
2. Rozhovor s oběťmi – následuje rozhovor s obětí (ne s podezřelými pachateli), je důležité, aby o rozhovoru nevěděli ostatní žáci. Je potřeba ochránit oběť před možnou pomstou agresorů.
3. Nalezení vhodných svědků – vytipovat členy skupiny, kteří budou pravdivě vypovídat (vybrat žáky, kteří s obětí sympatizují, kamarádi s ní, nebo ji alespoň neodmítají, žáky nezávislé na agresorech, kteří nepřijímají normy šikanování)
4. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky – rozhovory zorganizovat tak, aby o nich druzí nevěděli, při těžkostech lze uskutečnit doplňující a zpřesňující rozhovory nebo konfrontaci dvou svědků (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
5. Zajištění ochrany obětem.

6. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi – dokud nemáme shromážděné důkazy, nemá smysl vést tento rozhovor. Cílem je agresory okamžitě zastavit a ochránit oběť, ale i je samotné před následky jejich činů.

— Při pokročilé šikaně s neobvyklou formou (výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování) je vyžadován následující postup:

1. Bezprostřední záchrana oběti.
2. Zabránění domluvě agresorů v domluvě, jak vypovídat.
3. Pokračující pomoc a podpora oběti.
4. Nahlášení Policii ČR, případně informovat PPP, OSPOD.
5. Vlastní vyšetřování, návrhy (řeší příslušná mimoškolní instituce ve spolupráci s preventivním týmem školy).
6. Školní metodik prevence zdokumentuje celý případ.

Při vyšetřování pokročilých a brutálních forem šikany je třeba spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné

péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte a Policií ČR.

V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat jí péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků (klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů)

Výchovná opatření

Doporučuje se dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí) a v případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků. Pro potrestání agresorů je vhodné uložit běžná výchovná opatření školy (napomenutí nebo důtka třídního učitele, důtka ředitele školy).

Pro nápravu situace v celé skupině dětí/žáků je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).

Spolupráce s rodiči

Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování. Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření záležitosti zodpovědný ředitel školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy nebo

školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků s rodinou jak oběti, tak i agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování.